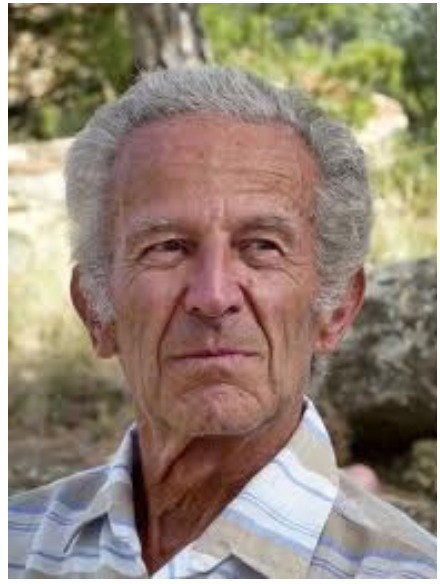
STUDIA MEDIAEVALIA CURT WITTLIN DICATA

MEDIAEVAL STUDIES IN HONOUR CURT WITTLIN

ESTUDIS MEDIEVALS EN HOMENATGE A CURT WITTLIN

ENTITATS COL·LABORADORES

Grup de recerca consolidat de la Generalitat de Catalunya SGR 2014-119 (2014-2016): «Cultura i literatura a la baixa edat mitjana» (NARPAN)

Grup de recerca de literatura catalana medieval de la Universitat d'Alacant (LICATMED)

Grup d'investigació de la Universitat d'Alacant «EXPLANAT: Recerques de llengua i literatura catalanes»

Projecte de recerca FFI2013-45931-P del Ministerio de Economía y Competitividad: «La cultura literària medieval i moderna en la tradició manuscrita i impresa» (V).

Projecte de recerca FFI2014-52380-C2-2 del Ministerio de Economía y Competitividad: «El contexto literario de las poesías de Ausiàs March»

Fundació Carulla

Institució de les Lletres Catalanes. Generalitat de Catalunya

University of Saskatchewan. College of Arts and Science

Universitat de València. Departament de Filologia Catalana

STUDIA MEDIAEVALIA CURT WITTLIN DICATA

MEDIAEVAL STUDIES IN HONOUR CURT WITTLIN

ESTUDIS MEDIEVALS EN HOMENATGE A CURT WITTLIN

Edició a cura de Lola Badia, Emili Casanova i Albert Hauf

INSTITUT INTERUNIVERSITARI DE FILOLOGIA VALENCIANA
«SYMPOSIA PHILOLOGICA», 25
Alacant, 2015

Studia mediaevalia Curt Wittlin dicata = Mediaeval studies in honour Curt Wittlin = Estudis medievals en homenatge a Curt Wittlin / edició a cura de Lola Badia, Emili Casanova i Albert Hauf. – Alacant : Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana, 2015. – 366 p. ; 23 x 17 cm. – («Symposia Philologica» ; 25)
Textos en català, castellà i anglés. – Inclou referències bibliogràfiques

ISBN: 978-84-606-8839-6
D.L. A 505–2015

1. Wittlin, Curt – Discursos, assaigs, conferències. 2. Literatura catalana – Anterior a 1500 – Història i crítica. 3. Català medieval (Llengua) – Història. I. Badia, Lola (1951-). II. Casanova, Emili . III. Hauf i Valls, Albert Guillem. IV. Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana. V. Sèrie

821.134.1'04.09
811.134.1"04/14

Director de la col·lecció: Josep Martines

© Els autors

© D'aquesta edició: Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana
Universitat d'Alacant

Primera edició: juny de 2015

Portada: Llorenç Pizà

Il·lustració de la coberta: signatura de Curt Wittlin

Imprimeix: Quinta Impresión S. L.

ISBN: 978-84-606-8839-6
Dipòsit legal: A 505-2015

Cap part d'aquesta publicació no pot ser reproduïda, emmagatzemada o transmesa de cap manera ni per cap mitjà, ja siga electrònic, químic, mecànic, òptic, de gravació o de fotocòpia, sense el permís previ de l'editor.

PRÒLEG

Curt Wittlin, romanista format a l'escola de Basilea, és un dels millors coneixedors de la cultura medieval. Es tracta d'un estudiós estimat per les seues qualitats humanes i valorat públicament amb diversos premis i distincions atorgats per les principals institucions literàries i polítiques catalanes, com ara l'Institut d'Estudis Catalans, la Reial Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona o la Generalitat de Catalunya, que li va concedir la Creu de Sant Jordi. Ja és hora que els col·legues i amics de professió també expressem el nostre respecte i admiració per la seua llarga i fructífera trajectòria. Per això li oferim la present miscel·lània sobre temes de les especialitats que compartim amb la voluntat de mostrar fins a quin punt li estem agraïts i com, de fet, ens sentim beneficiaris dels seus ensenyaments.

En efecte, un nombre prou representatiu d'especialistes, vint-i-sis, cultivadors de la cultura medieval i moderna, hem volgut oferir un tastet del nostre treball, amb sentiment de gratitud, a la tasca d'en Wittlin, que a partir d'una completa formació grecollatina i una àmplia visió romanística fou pioner en molts aspectes, com en l'aprofitament de la informàtica per a estudiar les fonts, els temes i la llengua d'autors medievals: en especial, les concordances inèdites de l'obra de Roís de Corella, o el repertori d'expressions multinominals, o continuador excel·lent de l'escola canadenca en l'estudi de l'obra d'Eiximenis.

Wittlin, malgrat regir una càtedra de lingüística romànica dedicada especialment al francés a la Universitat de Saskatchewan, Saskatoon (Canadà), no perdé mai el contacte amb els territoris de parla catalana, dels quals es va enamorar a través del testimoni i passió de Germà Colón, venint a Barcelona i València contínuament i estudiant majoritàriament temes de cultura i llengua del nostre territori, com el *Tresor* de Guillem de Copons, traducció medieval de Brunetto Latini, el *Tirant lo Blanc*, la *Doctrina Compendiosa*, que atribueix a Ramon Soler, Antoni Canals o la primera traducció de la *Vida de Santa Caterina de Sena*. Encara

recordem com ens demanava que li microfilmàrem els manuscrits d'Eiximenis i d'altres, com aprofitava cada viatge de recerca per a impartir conferències i classes als professors i alumnes de les nostres universitats i compartir experiències i projectes, sovint inici i camí de noves investigacions i noves perspectives en la nostra ciència.

Voldríem, Curt, que prengueres aquesta miscel·lània d'estudis com un obsequi dels teus col·legues i amics que valoren la teua tasca, la teua aportació i la teua bonhomia, que et portava a enfrontar-te a qualsevol tema nou sense por ni dubtes. Estem segurs que et farà goig que siga editada en terres valencianes, en l'Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana, a les quals tu tantes contribucions has fet, acadèmiques i personals, quan començares a venir en els anys 80, quan ací no teníem ni tradició ni especialistes en la matèria que tu dictaves, que tantes inquietuds crearen. Una bona part dels col·legues que t'estimen no ha pogut contribuir a esta obra per altres compromisos previs, però hi ha volgut estar present des de la *Tabula Gratulatoria*.

En esta miscel·lània està representada tota la filologia catalana, la qual has divulgat pel món amb desenes de ressenyes i ponències en congressos, totes les universitats amb què tu t'has relacionat, les de dins (UA, UAB, UB, UdG, UJI, UOC i UV) i les de fora (Basilea, Binghamton, Toronto i Temple), i una bona part dels col·legues que més has estimat o amb qui més t'has relacionat.

Volem agrair de tot cor la col·laboració de les institucions, universitats, fundacions i projectes de recerca que han fet possible l'edició d'aquest volum, i, en especial, la de l'IIFV.

Per molts anys, amic i col·lega Curt, català de Basilea i suís de València.

Lola Badia
Emili Casanova
Albert Hauf

LA DATA DE NAIXEMENT DE BERNAT METGE I D'ANDREU FEBRER, NOTARIS I ESCRIPTORS*

L'any 2013 s'esdevingué el sisè centenari de la mort de Bernat Metge. L'Institut d'Estudis Catalans el commemorà amb digna discreció: amb una exposició de llibres, una lectura pública, una dramatització de *Lo somni* i una jornada acadèmica.[1] Bernat Metge morí entre el 28 de febrer i el 27 d'abril de 1413, d'acord amb la documentació recollida per Martí de Riquer (1959: *195). L'any de naixement no s'ha documentat. Mirar d'aproximar-s'hi és un deute a la memòria de l'escriptor i a la del seu millor estudiós.

Martí de Riquer escriví amb cautela que Metge podia haver nascut entre 1340 i 1346. El primer terme relatiu el deduí del fet que Metge consta com a menor d'edat el 1364. El segon el fixà tenint en compte que, havent jurat com a notari reial el 16 de desembre de 1370 (abans d'ingressar com a ajudant de registre de la reina Elionor el 15 d'abril de 1371), Metge havia de tenir vint-i-quatre anys segons la disposició de les Corts de Montblanc de 1333 (Riquer 1959: *12). Convé apuntar, tanmateix, que aquesta obligació general al Principat no fou uniforme a totes les ciutats: a Barcelona «l'edat exigida per a l'accés a l'ofici de notari era de vint-i-dos anys» (Baiges 1994: 146), segons constata un privilegi de 1307 atorgat pel rei Jaume II.[2] En aquest supòsit es retardaria el segon terme a 1348.

Un quart de segle després, Marçal Olivar (1983) retragué una acta notarial del 30 de maig de 1364 segons la qual Bernadó i Clara Metge, fills d'Agnès i Guillem Metge ja traspassat, encara no eren púbers («cum facti fuerint puberes») en

(*) Aquest treball pertany als projectes FFI2014-53050-C5-4/5-P.

1. Els quatre textos llegits en aquesta ocasió es poden trobar a l'opuscle *Bernat Metge in memoriam*: <http://www.narpan.net/bibliotecadigital/bernat-metge-2013.html> (consulta 31-12-2013).

2. El privilegi diu: «ordinamus, et statuimus, quod nullus possit per vicarium creari Notarius, nisi excesserit aetatem viginti duorum annorum, et nisi sit sufficiens in moribus, et scientia, ac officio Notariae» (Noguera & Madurell 1965: doc. 15, 145-146).

aquesta data, i doncs en deduïa que Bernat Metge i la seva germana «no havien complert els 14 anys», és a dir, que havien nascut més tard del 30 de maig de 1350.[3] Així retardava encara més el terme fixat per Riquer en base a la regulació de les Corts de Montblanc. Per a confirmar-ho, precisem que la pubertat —la capacitat de procrear— equivalia a l'edat mínima per a contreure matrimoni vàlid (12 anys per a les noies i 14 per als nois segons el Codi de Justinià; 14 per a les noies i 16 per als nois segons el dret canònic que promulgà Benet XV).

Sempre és arriscat establir anys precisos per a moments de la vida que depenen d'una circumstància externa, com ara el de l'emancipació, i aquest és el cas de l'edat mínima per a l'accés al notariat (de la mateixa manera, si val la il·lustració, que en el futur costarà saber quina era al segle xx l'edat mínima per a accedir a la universitat). Les disposicions de 1333 i 1307 queden anul·lades per l'evidència pràctica: el cas paral·lel d'Andreu Febrer (que veurem amb detall més endavant) permet assegurar que un escrivent podia jurar el càrrec de notari reial als divuit anys, contra el que deien les Corts de 1333 (i creia Riquer) i fins i tot abans del que estipulava el privilegi de 1307. Abans dels divuit, certament, no és gens probable. Si suposem que Bernat Metge accedí al títol de notari i poc després a la cúria entre els divuit i els vint anys, a cavall de 1370 i 1371 i protegit pel seu padrastre Ferrer Saiol, protonotari de la reina Elionor, llavors hauria nascut entre el 1350 i el 1352. Aquesta data de naixement concordaria amb el document exhumat per Marçal Olivar, que altrament ens sembla incontestable.

Una datació entre 1350 i 1352 sembla també molt més probable que la canònica (1340-1346) per altres raons documentables. Guillem Metge, especier i pare de Bernat morí el 1359; la mare, Agnès, es casà en segones noces amb Ferrer Saiol el 1364 i vengué el negoci d'especieria aquell mateix any. Fou el padrastre qui s'encarregà de formar Bernat i d'introduir-lo a la cort. Si Bernat hagués nascut entre 1340 i 1346, tindria entre vint-i-quatre i divuit anys en el moment en què Saiol se'n féu càrrec: una edat molt tardana per a rebre la instrucció escolar necessària. En canvi, si hagués nascut el 1350 o molts pocs anys després, l'etapa de formació i l'ingrés posterior resultarien adequats a la biografia de l'autor. En aquest sentit, hi ha un passatge del *Llibre de Fortuna i Prudència* significatiu. La dama Prudència demana a l'autor-protagonista si sap «qui creà totes les coses» (vv. 738-739), i Metge respon: «Senyora, vint anys ha passats / que en son tan cert com de morir / que les féu Cell qui volc sofrir / e per nós pres greu passió» (vv. 740-743; Metge 2010: 123). La resposta ve a dir que Metge sabia de cor un article de la fe «vint anys ha passats». Riquer,

3. El document diu: «Conveniens et promitens vobis me facturam et procuraturam ac daturam operam cum effectu, omni exceptione remota, quod Bernardonus et Clara, filii mihi et dicto Guillelmo Medici quondam primo marito meo communes, heredesque universales ipsius, eorum patris, cum facti fuerint puberes et ego de hoc pro parte vestra fuero requisita, laudabunt et firmabunt expresse cum iuridico et publico instrumento omnia supradicta […]» (Olivar 1983: 84).

partint de la seva datació, anotà que el passatge no devia tenir en compte la data de naixement, massa llunyana, sinó el moment en què Metge «empezó a interesarse por problemas graves» (1959: 67). Ara bé: creure que Déu és omnipotent i creador de totes les coses és una afirmació elemental del catecisme (el Credo actual) i així ho entengué Ramon Miquel i Planas: «aquests vint anys marquen el temps en que l'autor era infant, y pogue adquirir les nocions elementals de que's tracta» (1911-1914: 283). Per tant, com que el *Llibre de Fortuna* és escrit el 1381 o poc després, la referència a la infantesa de Metge ens ha de dur vora 1360, val a dir a una persona nascuda vers 1350 i de cap manera a l'entorn de 1340.

Si Martí de Riquer hagués conegut el 1959 el document publicat per Marçal Olivar el 1983, segurament ja hauria retardat la datació del naixement de Metge. Així ho han fet, amb prudència, les edicions crítiques recents de les obres de l'autor a «Els Nostres Clàssics», proposant el 1346 i el 1348.[4] Per a acceptar amb seguretat la proposta d'Olivar, però, ens convé saber que hom podia rebre la carta reial de notaria vora els divuit anys. Aquest ha d'ésser el cas del vigatà Andreu Febrer, fill de Jaume, manegador, i nebot de l'il·lustre jurisconsult Jaume Callís, com anotà Riquer a la seva edició (Febrer 1951: 5-8). El 30 d'octubre de 1374, el pare Jaume Febrer comprà una casa al carrer de Sant Hipòlit de la ciutat de Vic (Febrer 1951: 5-7), l'actual carrer de Sant Miquel dels Sants. En els documents de la compra d'aquesta casa no apareix el nom de la mare Francesca, la qual cosa féu pensar a Riquer que els pares d'Andreu Febrer encara no eren casats, però aquesta no és una prova concloent.[5] Documentem Andreu Febrer per primera vegada com a testimoni en la venda d'una casa a Vic el 2 de març 1390; hi consta com a «discretus Andreas Febroari scriptor».[6] El 22 de novembre de 1392, Joan I concedeix la carta de notaria a Andreu Febrer «de scribania domini regis oriundoque civitatis Vici» i mana estendre el document a Joan de Tudela, regent de la Cancelleria, «qui ipsum examinavit et invenit sufficientem» (ACA, Cancelleria, reg. 1904, f. 3v). Els mesos següents consta com a escrivà reial (Romano 1975-1976: 128-129). En aquest temps gaudia d'un benefici de patronat reial a l'església de Girona, una circumstància habitual entre els estudiants. El 13 de setembre de 1393, el rei escriví al capítol de Girona perquè li permetessin bescanviar-lo per un altre benefici a l'església de Vic pertanyent a un Pere Argelagars. Devia haver rebut la primera tonsura, habitual en un escolar (Romano 1975-76: 129). Per tant, hem de suposar que

4. Vegeu Metge (2006: 13, n. 15 i 2010: 9, n. 1). Altres treballs d'aquests anys o posteriors passen per alt la qüestió. La datació tradicional es manté a Marco (2010: 15); segueix esmentant el 1340, per exemple, Cortijo (2013: 47).

5. Vegeu la documentació amb detall a Junyent (1952-1954).

6. Fa referència al document Annamaria Gallina (Alighieri 1974-1988: I, 21), per bé que talla la frase excloent-ne el terme *scriptor* (que hem comprovat a l'arxiu): el terme vol dir que Febrer, que devia tenir uns setze anys, es trobava en una escrivania (la del seu oncle, suposem) i per això podia fer de testimoni sense tenir majoria d'edat.

tenia divuit anys complerts quan obtingué la carta reial de notaria i que nasqué el 1374. La compra de la casa a Vic estaria relacionada amb el naixement del primer fill i convindria corregir lleugerament la data que s'havia suposat des de Riquer (Febrer 1951). En resum: si Andreu Febrer nasqué el 1374 i ingressà a la Cancelleria el 1392 amb divuit anys complerts, també Bernat Metge podia haver nascut entre 1350 i 1352 i haver ingressat al servei reial entre els divuit i els vint, després d'haver adquirit, en l'adolescència, la formació llatina que exhibirà en l'obra posterior.

Sense aquesta formació escolar ben digerida, no es pot entendre el *Llibre de Fortuna*, en el qual Metge adapta obres com l'*Elegia* d'Enric de Settimello o l'*Anticlaudianus* d'Alà de Lilla, ni es poden entendre lectures i hàbits de lector escolar igualment presents en l'obra en prosa, per molt que en aquesta hi hagi passat el model de Petrarca. Podríem recordar que Metge, per al *Llibre de Fortuna*, llegí la *Consolació* de Boeci amb glosses, algunes almenys de Nicolau Trevet (Metge 2010: 38-41), i que en confegir la secció sobre l'infern de *Lo somni* tingué en compte Virgili i Dante, és clar, però també l'*Hercules furens* de Sèneca glossat pel mateix Trevet.[7] En fer present aquí aquesta obvietat cultural, no sempre atesa, convé recordar precisament l'esforç modèlic de Curt Wittlin per documentar les glosses de tantes traduccions, car sovint resulta massa senzill consultar les edicions modernes de les fonts i negligir els manuscrits que en documenten l'entorn medieval, l'aparat de comentaris que n'acompanyaven la transmissió.

Bernat Metge i Andreu Febrer semblen casos paral·lels a una distància de vint i pocs anys. Fills de menestrals, tots dos reberen la instrucció d'un futur notari, probablement sota tutela familiar, i tots dos ingressaren a l'administració reial amb la precocitat —ens sembla entreveure— dels nois desperts que de seguida aprenen gramàtica i entenen els models d'escriptura a través d'una formació llatina. Metge la projectà en una obra admirable, primer en vers però amb clara influència de lectures escolars; després cèlebre per la prosa classicitzant de l'*Apologia* i *Lo somni* (1399). Febrer compongué versos trobadorescos però amb notable presència de la tradició francesa i la italiana abans de 1401; ja gran, el 1429 adaptà al vers català la *Commedia* de Dante, mantenint-ne els tercets per primera vegada. És probable que la bona formació del notariat expliqui en gran part aquests resultats literaris singulars.

Lluís Cabré
Institut d'Estudis Medievals
Universitat Autònoma de Barcelona
Jaume Torró
Institut de Llengua i Cultura Catalanes
Universitat de Girona

7. Vegeu-ne els detalls a Badia (1991-1992), Metge (2006: 191-202) i Cabré (2005-2006: 252-254).

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

Alighieri, Dant (1974-1988), *Divina Comèdia. Versió catalana d'Andreu Febrer*, ed. a cura d'A. Gallina, Barcelona, Barcino, 6 vol. («Els Nostres Clàssics», A106, 107, 112, 116, 120 i 124).

Badia, Lola (1991-1992), «Bernat Metge i els *auctores*: del material de construcció al producte elaborat», *Boletín de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona*, 43, pp. 25-40.

Baiges i Jardí, Ignasi J. (1994), «El notariat català: origen i evolució», dins J. M. Sans i Travé (ed.), *Actes del I Congrés d'història del notariat català*, Barcelona, Fundació Noguera, pp. 131-165.

Cabré, Lluís (2005-2006), «Orfeu a *Lo somni*: el gust per la poesia», *Boletín de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona*, 50, pp. 249-270.

Cortijo, Antonio (2013), «De la Prudencia al Sueño, pasando por la Apologia», *eHumanista/IVITRA*, 4, pp. 47-59. [<http://www.ehumanista.ucsb.edu/eHumanista%20IVITRA/Volume%204/eHumanista%20Ivitra%204/4.Cortijo.pdf>, consulta 31 de desembre de 2013.]

Febrer, Andreu (1951), *Poesies*, ed. de M. de Riquer, Barcelona, Barcino («Els Nostres Clàssics», A68.)

Junyent, Eduard (1952-1954), «Andrés Febrer, poeta vicense», *Ausa*, 1, pp. 308-311.

Marco, Miquel (2010), *El* Llibre de Fortuna e Prudència *de Bernat Metge*, Barcelona, Reial Acadèmia de Bones Lletres.

Metge, Bernat (2006), *Lo somni*, ed. de S. M. Cingolani, Barcelona, Barcino («Els Nostres Clàssics», B27.)

— (2010), *Llibre de Fortuna i Prudència*, ed. de L. Cabré, Barcelona, Barcino («Els Nostres Clàssics», B30.)

Miquel y Planas, Ramon (1911-1914), «Estudi històrich y crítich sobre l'Antiga Novela Catalana pera servir d'introducció al Novelari català dels segles XIV a XVIII, cap. III: Noveles filosòfiques y apologétiques», *Bibliofilía*, 1, col. 261-349.

Noguera Guzmán, R. & J. M. Madurell Marimón (1965), *Privilegios y ordenanzas históricas de los notarios de Barcelona*, Barcelona, Junta de Decanos de los Colegios Notariales de España.

Olivar, Marçal (1983), «Noves precisions sobre la infantesa de Bernat Metge», *Estudis de Llengua i Literatura Catalanes*, 6, pp. 61-84.

Riquer, Martí de (1959), *Obras de Bernat Metge*, Barcelona, Universidad de Barcelona.

Romano, David (1975-1976), «Noves biogràfiques del poeta Andreu Febrer (1375?-1440?)», *Boletín de la Real Academia de Buenas Letras*, 36, pp. 125-132.

ÍNDEX GENERAL

Lola Badia, Emili Casanova & Albert Hauf, Pròleg 7

August Bover i Font, Curt J. Wittlin, nota biogràfica i bibliogràfica... 9
Julio Torres-Recinos, Curt Wittlin: erudición, trabajo y calor humano... 29
Rafael Alemany Ferrer, Els elements d'articulació interna en les proses mitològiques de Joan Roís de Corella 33
Lola Badia & Jaume Torró, Ambient internacional i cultura de cort al *Curial e Güelfa*: primer suplement a l'edició de Quaderns Crema 2011 51
Lluís Brines, Eiximenis i la ciència 67
Lluís Cabré & Jaume Torró, La data de naixement de Bernat Metge i d'Andreu Febrer, notaris i escriptors 81
Rosanna Cantavella, Expressions multiplicatives en textos catalans medievals 87
Antònia Carré, La traducció catalana abreujada del *Regiment de sanitat* d'Arnau de Vilanova és un abreujament de la traducció de Berenguer Sarriera? 103
Emili Casanova, *La xàvega dels notaris de 1604*: edició i estudi 117
Peter Cocozzella, Ekphrasis and the Mirrored Image: The Allegory of Despair in *La noche* by Francesc Moner, a Catalan Writer of the Late Fifteenth Century 137
Germà Colón Domènech, Entre la llengua i la història: Lluís Revest, valencià exemplar 157
Maria Conca & Josep Guia, Edicions i paratextos d'obres de finals del segle xv 167
Marinela Garcia Sempere, Consideracions al voltant de la transmissió impresa de les obres dels escriptors del segle xv; sobre Miquel Ortigues 189

Joseph Gulsoy, L'expressió «*mo e issa*» en la *Divina Comèdia* 203
Albert Hauf, La solució a un enigma: L'*Speculum Animae* (SA) i L'*Ars vitae contemplativae* (AV) 221
Llúcia Martín Pascual, El *Llibre del Tresor*, compendi de sabers medievals sobre filosofia natural 237
Tomàs Martínez Romero, *Encontre d'amor*: un poema de Joan Escrivà al *Jardinet d'orats* 257
Montserrat Piera, «E deya que açò devia sobiranament esquivar dona d'orde»: Francesc Eiximenis i les monges a *Lo llibre de les dones* 271
Josep Pujol, Dues notes sobre la circulació catalana de textos artúrics francesos: el *Cligès* de Chrétien de Troyes (1410) i *La Mort Artu* (1319) 289
Xavier Renedo, Idees i prejudicis d'Eiximenis sobre la poesia 301
Jaume Riera i Sans, Un nou manuscrit i una versió aragonesa del «Cercapou» 323
Josep E. Rubio, Alguns apunts sobre Salzinger com a traductor de Llull 333
Beatrice Schmid, La semàntica del verb *entendre* al *Dotzè llibre del crestià* 341
Jill Webster, Una mirada al tractament dels marginats i mal adaptats en el Regne de València entre 1350 i 1450 353

Índex general 385

TABULA GRATULATORIA

Archer, Robert
Área de Filoloxía Románica, Universidade de Santiago de Compostela
Avenoza, Gemma
Beltrami, Pietro
Bonner, Anthony
Cabré, Miriam
Casanellas, Pere
Coccozzella, Peter
Ferrando, Antoni
Gispert-Saüch, Pilar
Martí, Sadurní
Martos, Josep Lluís
Lleal, Coloma
Massip, Maria Àngels
Mérida, Rafael
Moran, Josep
NACS
Perea-Rodriguez, Òscar
Rasico, Philip
Ratcliffe, Marjorie
Reial Acadèmia de Bones lletres de Barcelona
Ribera Llopis, Juan Miguel
Santanach, Joan
Schib, Gret
Soler, Albert
Taula de Filologia Valenciana
Valero Rubio, Lluís
Vidal Tibbits, Mercedes
Vila Granero, Josep Carles
Wheeler, Max W.